

נשיא צעיר

נשיא ספרדי

נשיא אופוזיציוני

האיש החדש במישכן נשיא ישראל מסמל מיפנה מכמה בחינות.

זו הפעם הראשונה, מאז מותו של חיים וייצמן, מכהן במשרת הנשיא אדם שלא נבחר על-ידי הממשלה, והשייך לאופוזיציה הפוליטית.

חיים וייצמן היה אישיות היסטורית. הוא נבחר לתפקיד הנשיא מפני שעלה לאיץ ערוך על כל מועמד אחר. הוא היה "מור-עמד טיבעי". אך כל הבאים אחריו היו אנשים שמעלתם העיקרית היתה קירבתם לראש-הממשלה.

יצחק בן-צבי היה ידידו-מנוער של דויד בן-גוריון, שהכשיל למענו את בחירתו של יוסף שפרינצק. אך זלמן שור נבחר בגלל השתייכותו-מנוער לצמרת מפא"י, בגיל-גולה השונים.

אפריים קציר נבחר על-ידי גולדה מאיר אישית, ונכפה על המילפנה והציבור בכוח שילטונה.

יצחק נבון נבחר בניגוד לרצון הממשלה וראש-הממשלה. הבחירה אינה תוצאה של קנאות, אלא באה חרף הקנאות השור-נות שנקרמו. הוא נישא על גבי תנועה אמיתית של דעת-הקהל — תופעה נדירה למדי בישראל.

מיכאל משינץ. אופיו של האיש מוסיף חשיבות לאופי הבחירה.

יצחק נבון, בניגוד לכל קודמיו, מגיע לתפקידו בגיל צעיר, יחסית. יש לו דעות מדיניות והבחירות, ואישיות השואפת ל"התבטא ולהשפיע. לצידו עומדת אשה נמרצת וצעירה, בעלת אישיות משל עצמה.

מוסד הנשיאות אינו נוקשה וקבוע. אף כי כימעט שאין לו סמכויות ממשיות. הוא יכול להתמלא תוכן רב, כמוסד בעל תוקף מוסרי מנחך ומשפיע. ניתן לצפות לכך שיצחק נבון ישתדל בכל כוחו למלא תוכן כזה.

יתר על כן, במצבים מסויימים — בעיקר בתקופות של משברים ממשלתיים — יש לנשיא סמכויות של ממש. לא מן הנמנע כי בתקופת כהונתו של יצחק נבון אכן יתהוו מצבים כאלה.

קולמה זקופה. אך השינוי הבולט ביותר נוגע לאחת הבעיות הכאובות ביותר של ישראל, הנראית עתה רחוקה מפתרון יותר מאשר אי-פעם: בעיית העדות.

יצחק נבון הוא "ספרדי טהור", הגאה במוצאו, המשתדל לבטא ולהעשיר את הרבנים התרבותיים החיוביים של היהדות הספרדית. יחד עם זאת, מעולם לא סיפק בהשתייכותו העדתית, ולא נאחו בה כדי לעשות אפריירה פוליטית. הוא לא נבחר כנשיא מפני שהוא ספרדי, אלא בשל אי-שיותו.

אך יש משמעות חשובה ביותר לכך שזו הפעם הראשונה עומד יהודי ספרדי בראש ההירארכיה המימסדית של המדינה.

כשלעצמו, אין הדרך פותר מאומה. כי נשיא יכול נבון לעשות אך מעט למען פתרון ממש של בעיות החברה הישראלית. אך בעקיפין תהיה לצעם כהונתו השפעה מבריא. היא יכולה להזקיק את קומתם החברתית והתרבותית של בני "העדות ה"מזרח", להעניק להם מכובדות ולגיטימציה, לדרבן אותם לאמאמי-יתר.

אין ספק כי נבון עצמו ימלא את מלוא האפשרויות של תפקידו כדי לדרבן תהליך מבורך כזה.

נשים ושופאניה

מי צריך דנפץ

את הבקבוק עץ

דופן האוניה?

השקת אוניה חדשה היא מסורת עתיקת-יוסין. אין ספק כי מקרה האמנות תפ"ל על ימ"קד, ומטרתה המקורית לש"תחם של אלי הימים. במרכז מעשה-ההשקה עצמו: אשה ש שמפאניה על דופן האוניה מתחילה לגלוש אל תוך

הגיגים במיוחד, שמור כבוד הן (במדינה שבה יש מלכה) או (המשך בעמוד 41)

מ נחם בגין נכב את ההצגה מיצחק נבון. ביום שבו הושבע נבון כנשיא, היו עיני מאות הנוכחים באולם הכנסת — כמו עיני מאות אלפי הצופים בשידור טכס-ההשבעה בטלוויזיה — ממוקדות יותר על פניו של ראש-הממשלה, מאשר על אלה של הנשיא החדש.

רק יום אחד קודם-לכן פורסם כי מנחם בגין חלה שוב. ההודעות הרישמיות של דוברי הממשלה דיווחו כי הוא הצטנן וחזמו עלה. משום כך, טענו, ציוו עליו רופאיו להישאר בביתו ימים אחדים. אולם שום הודעה רפואית מוסמכת על מצב-בריאותו של ראש-הממשלה לא התפרסמה מטעם רופאיו. עובדה זו, וכן המאמצים שעשה מזכיר הממשלה אריה נאור לפזר חששות, בטענה כי "הום אינו מחלה", עוררו גל של לחישות ושמעות.

עוד בבוקר יום השבעת-הנשיא לא היה ברור אם בגין יוכל לכבד את המעמד בנוכחותו. משום כך, כאשר הופיע לישיבה החגיגית של הכנסת ועקב אחר מהלך הטקס משולחן הממשלה, השתדלו הכל לפש בפניו אותות למצב בריאותו. עצם העובדה שבגין קם ממיטת חוליו

מה קורה

למנחם בגין?

והטריח עצמו לבוא לכנסת — וזאת בניגוד לעצת רופאיו — יכלה לשמש כהוכחה כי מצב בריאותו תקין וכי אין יסוד לשמועות בציבור. בגין נראה אומנם חיוור ועייף, אבל ניתן היה בקלות לייחס זאת להצטננותו. הופעתו פיזורה חששות רבים, אלא שמצבו של בגין חמור בהרבה מכפי שניתן היה להסיק מהופעתו.

מקור הדאגה:

המצב הכללי

אמת היא כי ההודעה על הצטננותו של בגין, שלה יוחסה גם העלייה במידת חום גופו, לא נועדה לחפות על מחלה אחרת, כפי שנושעה הדבר בחודש אפריל 1977. בתקופת מסע הבחירות.

נראה כי בגין נפגע מניגון של שפעת קלה. שהוא הגורם כיום את המגיפה השוררת בארץ ואשר תקפה כבר רבים. סימניה המובהקים הם כאב-ראש, לחץ על העיניים, תחושת צמרמורת וחום גבוה. אצל בגין אובחנו סימנים אלה, ומידת חומו עלתה עד 40 מעלות. השפעת עצמה אינה מסוכנת. והיא מחייבת שהייה של ימים ספורים במיטה, עד לחלוף המחלה. כך, כאשר מדובר באנשים רגיילים. לא כן לגבי מנחם בגין.

אצל אדם במצבו, שרק לפני 14 חודשים החלים מהתקף-לב, ושכדיוק לפני שנה אושפז שוב בבית-החולים אחרי שלקת בדלקת קרום-הלב, עלולה גם מחלה קלה יחסית, כמו הצטננות ושפעת, לגרום סיכוי כים קשים. חשש העיקרי של הרופאים הוא כי החום הגבוה והתופעות הנלחלות האחרות של ההצטננות, עלולות לגרום דלקת קרום-הלב חוזרת או דלקת-ריאות.

ייתכן שבמצב אחר היתה אפילו הוצאת ננות קלה זו מחייבת את בגין, במצבו, להתאשפז בבית-חולים ולהימצא תחת פיקוח רפואי מתמיד. אולם הדבר לא נעשה בעיקר כדי ליצור רושם מוטעה לגבי חומרתה האמיתית של המחלה.

ניתן היה לעשות זאת, משום שמראש דאגו להיווצרות מצב מעין זה. בביתו

של ראש-הממשלה בירושלים הותקנו כל המיתקנים שיאפשרו להעניק לו טיפול רפואי מידי במיקרי-מחלה קלים, מבלי שיהיה צורך להבהילו לבית-החולים. גם אחרי שחל שיפור-מה במצב הצטננותו של ראש-הממשלה ומידת חומו ירדה, עדיין ביקשו הרופאים שיהיה מרוחק למיטתו, למרות שבדרך-כלל מתירים לחור לים רגילים לרדת מהמיטה במצב זה. ההחלטה אם להשאיר חולה כזה במיטה או לאפשר לו לקום, תלויה במצבו הגופני הכללי של החולה. ובמיקרה של מנחם בגין, מצבו הכללי של החולה בכי-רע.

את העובדה הזו, ולא את עצם הצטננותו של ראש-הממשלה, מנסים להעלים עתה מידעת הציבור.

העובדות הידועות מזה שבועות אחדים למקורביו של מנחם בגין ולשרי הממשלה, מעידו תעל כך שמצבו הגופני והנפשי של מנחם בגין בעת האחרונה ירוד ביותר. הוא תשוש, סחוט, עייף ואינו מסוגל לתפקד כראוי.

מצב זה עומד בניגוד גמור למצבו הכל-לי כפי שהיה מיד אחרי שהחלים מדלקת קרום-הלב שפקדה אותו לפני שנה. אז, למשך תקופה של תישעה חודשים לערך, הוא הפתיע אפילו את רופאיו, כשהתגלה כאדם שופע אנרגיה, המסוגל לעמוד בלחצים ובמעמס עבודה שגם צעירים ובריאים ממנו היו מתקשים לעמוד בהם. היום, כפי שמורים אפילו מקורביו של בגין, "זה לא זה!", "זה לא אותו בגין!" עוד לפני חודשים ספורים נחשב בגין כימעט פלא רפואי. ביחידה לטיפול נמרץ בבית-החולים איכילוב, שם אושפז בגין בעת התקף-הלב ובעת דלקת קרום-הלב שלו, התלוצצו הרופאים כי גילו שישה רפואית חדשה לטיפול בחולי-לב. "אנחנו צריכים להתקין כאן חדר, שיהיה דמוי לישכת ראש-הממשלה". התבדחו. "כל חולה-לב קשה שיגיע אלינו יוכנס לחדר הזה — ויבריא מייד."

כיום, אין מתלוצצים עוד. אפילו הליש-כה האמיתית של ראש-הממשלה אינה מסייעת לו להתגבר על מצבו. מה שקורה לבגין וגורם דאגה בממשלה

ואצל מקורביו, הוא מצבים החוזרים ונש-נים אצלו לעיתים קרובות. יש שעות שבהן הוא נראה צלול ופעיל. ואז, לפתע, הוא מאבד את צלילותו. הוא מתחיל להיטש-טש, אומר שני מישפטים ומפסיק. מתנדנד תוך כדי הליכה. ובעיקר: בשעות מעין אלה, הפוקדות אותו באחרונה בתכיפות גדלה והולכת, הוא מסוגל לדבר עם אנשים בצורה היוצרת בהם את הרושם שהוא אינו קולט מה שאמרים לו.

תשועה, סחוט, מצב כללי ירוד ביותר

ואצל מקורביו, הוא מצבים החוזרים ונש-נים אצלו לעיתים קרובות. יש שעות שבהן הוא נראה צלול ופעיל. ואז, לפתע, הוא מאבד את צלילותו. הוא מתחיל להיטש-טש, אומר שני מישפטים ומפסיק. מתנדנד תוך כדי הליכה. ובעיקר: בשעות מעין אלה, הפוקדות אותו באחרונה בתכיפות גדלה והולכת, הוא מסוגל לדבר עם אנשים בצורה היוצרת בהם את הרושם שהוא אינו קולט מה שאמרים לו.

שיכחה-זמנית

ואיבוד הצלילות

ב קרב המשוחחים עם ראש-הממש-לה דרך-קבע קיימת התרשמות כי הוא נקלע למצבים של שיכחה-זמנית (בלאק-אאוט), ואז נוצר ניתוק טוטאלי בינו לבין המציאות. הוא נראה כמי ששרוי בעולם אחר, ואינו מתעניין במתחולל סביבו. מצב מעין זה נוצר בדרך-כלל כתוצאה משיבושים מהירים קלים באספקת-הדם למוח. הוא יכול להיות תוצאה של גורמים פסיכולוגיים, כמו נזק שנגרם לכלי-הדם כתוצאה מאוטם שרירי-הלב. אבל הוא יכול להיות גם תוצאה של גורמים פסיכולוגיים.

מאחר שלא ניתן לחלץ מידע מדויק ומפורט מפי רופאיו של בגין, לגבי הגורם מים המדויקים המביאים אותו למצבים חולפים של טישטוש. איבוד הצלילות וני-תוק מהמציאות, אפשר רק לשער ולהניח מה יכול לגרום לו זאת.

ייתכן שמדובר בגורמים פסיכולוגיים אחת האינדיקציות לסברה זו היא הר-עובדה שהשינוי הפתאומי במצבו של בגין לא חל אחרי תמורה דראסטית במצב בריאותו, אלא אחרי כישלון המו"מ לשלום עם מצריים, ובעיקר אחרי פגישתו הקשה של בגין עם הנשיא קארטר בחודש מארס. מאז אותה תקופה שרוי בגין כמו באוב-ססיה בעניין אחד בלבד: הנושא המדיני, המורכב מהיחסים עם ארצות-הברית ומי המשך המשא-והמתן עם מצריים. מלבד נושא זה לא מעניין אותו שום דבר. סיכוי (המשך בעמוד 41)